

ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ СКЛАДОВИХ ОСОБИСТОСТІ

1. Особистість з англ. *personality*

- походить від лат. *persona* що означає маска

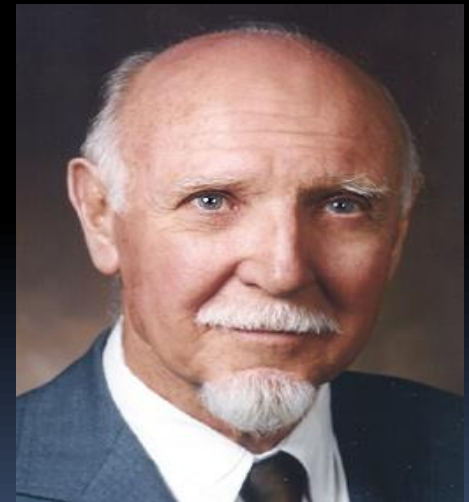
- *Поняття особистість було пов'язане із зовнішнім соціальним образом, який приймає людина, коли вона виконує певні життєві ролі – це обличчя звернене до навколишніх, соціальна маска.*

2.Варіанти визначення особистості відомими персонологами

Х.Вольф, 1734. “ Особистість-це те, що зберігає спогади про самого себе і сприймає себе як того самого і раніше і тепер”

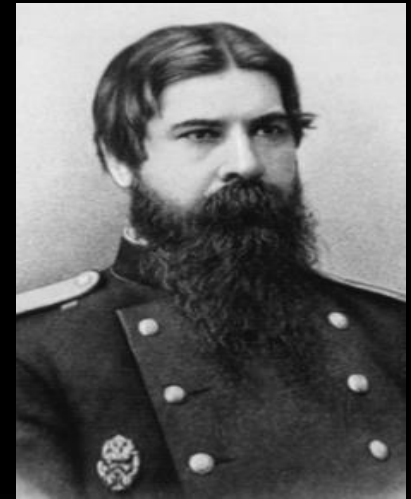
Г.Оллпорт, 1937. “ Особистість- це щось і вона щось робить, це те, що лежить за конкретними вчинками всередині самого індивідуума”

Р.Кеттел, 1965. " Особистість – це те, що дозволяє прогнозувати поведінку людини в будь-якій заданій ситуації "

В.М.Бехтерев, 1923. "Особистість є ніщо інше, як самодіяльна особа зі своїм психічним складом й індивідуальним ставленням до навколишнього світу"

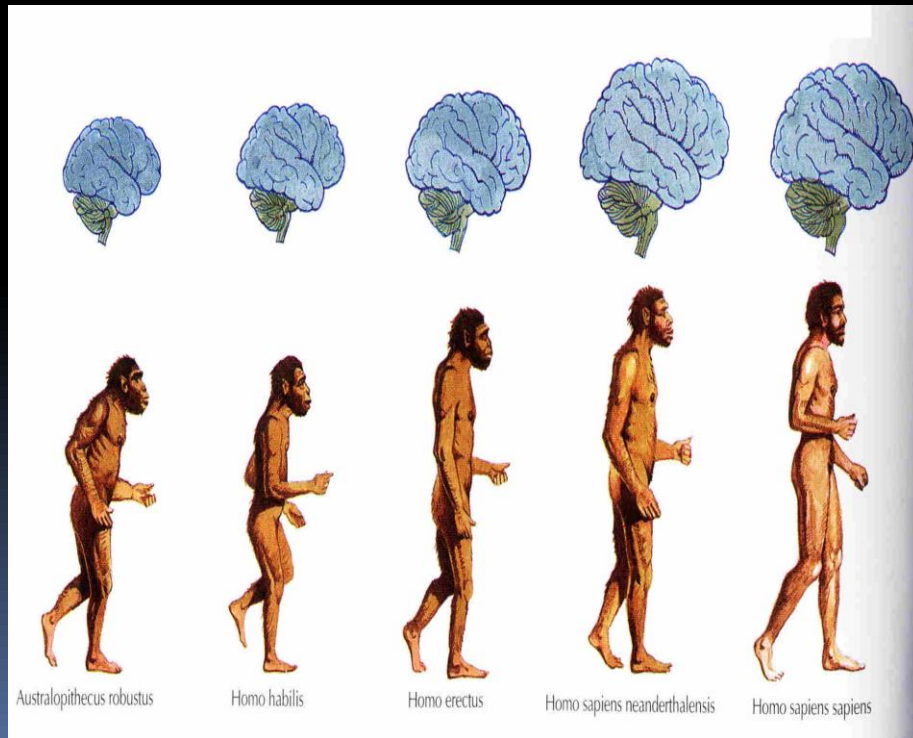

Петровський А.В., 1986. " Особистість – це людина як суб'єкт активної діяльності перетворює світ, а отже, носій свідомості та самосвідомості"

3. Модель організації поведінки особистості

Людина – істота природна, але біологічне в процесі історичного розвитку під впливом соціальних умов змінилося, набуло своєрідних специфічно людських особливостей

Індивід –

це окремий самотійний організм, біологічна істота, представник людської спільноти, носій індивідуально своєрідних природних властивостей.

У понятті «індивід» окреслено природне тілесне буття людини

Рост — 170 см. Масса тела — 70 кг. Поверхность тела — 1,8 м². Продолжительность жизни — 70 лет.

Состав тела			Орган		
	Масса, кг	% к массе тела		Масса, г	% к массе тела
Вода	40-46	57-66	Мускулатура	30 000	43
Белок	10	14	Скелет	10 000	14,3
Жир	7	10	Жировая ткань	10 000	14,3
Углеводы	0,7	1	Кожа и под-кожная клет-чатка	6 100	8,7
Зола	3,5	5	Кровь	5 400	7,7
Состав тела (продолжение)			Желудочно-ки-шечный тракт	2 000	2,9
Хим. элемент	Масса, г	% к массе тела	Печень	1 700	2,4
Кислород O	45 500	65	Мозг	1 500	2,1
Углерод C	12 500	18	Легкие	1 000	1,4
Водород H	7 000	10	Сердце	300	0,42
Азот N	2 100	3	Почки	250	0,35
Кальций Ca	1 050	1,5	Селезенка	150	0,2
Фосфор P	700	1	Мочевой пу-зырь	150	0,2
Калий K	245	0,35	Поджелудоч-ная железа	70	0,1
Сера S	175	0,25	Яички (2)	40	0,06
Натрий Na	105	0,15	Яичник	5-6	0,008
Хлор Cl	105	0,15	Спинальный мозг	30	0,04
Магний Mg	35	0,05	Глаза (2)	30	0,04
Железо Fe	3	0,004	Щитовидная железа	20	0,03
Марганец Mn	0,2	0,0003	Зубы	20	0,03
Медь Cu	0,1	0,00014	Предстатель-ная железа	20	0,03
Йод J	0,03	0,00004	Остальное (кровеносные сосуды, хря-щи, нервы и т.д.)	1 220	1,7
			Все тело	70 000	100

Особистість - це конкретний індивід з індивідуально виявленими своєрідними розумовими, емоційними, вольовими та фізичними властивостями. Соціальна істота, активний діяч суспільного розвитку.

Індивідуальність – своєрідне, неповторне поєднання таких психологічних особливостей людини як темперамент, характер тощо.

Запитання

*Чи може існувати
індивід, що не є
особистістю?*

*Чи може існувати
особистість без
індивіда?*

Відповідь

- Може існувати.
Людина поза межами людського суспільства стати особою не зможе
- Може,
це так звана квазіособистість, за якою не стоїть реальний індивід (літературні герої)

4. Структура особистості

Структура особистості

II

**знання, вміння
навики**

*Набуваються у процесі
життя і пізнавальної
діяльності*

III

**індивідуально-
типологічні особливості**

*Проявляються у
темпераменті,
характері, здібностях*

*За словами відомого вітчизняного
психолога С.Рубінштейна,*

*Особистість – це те, що людина хоче
(її нужди і потреби), що людина може
(її здібності і можливості) і що вона
собою являє (її спрямованість,
характер і ступінь зрілості)*

5. Психологічна сутність складових особистості:

1. Спрямованість – це її стержень і включає в себе потреби, мотиви, інтереси, світогляд, переконання, ідеали, неусвідомлені потяги

Світогляд – це система поглядів на природу, суспільство.

Переконання – це суб'єктивна віра у правильність вчинку.

Усвідомлені потреби – це мотив, тобто це вже акт діяльності.

Ідеал – це те, до чого ми прагнемо.

Потяги – неусвідомлені спонуки саморозвитку.

2. Можливості (потенції) – це здібності, які формуються із задатків і складають передумови вмінь та навичок

3. Характер (елементи характеру: інтелектуальний, емоційно-вольовий, морально-етичний).

4. Темперамент (розглянемо детальніше нижче).

5. Психічні процеси (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, тобто пізнавальні), **властивості** (спостережливість, працелюбство, дисциплінованість, наполегливість, рішучість тощо), **стани** (тривоги, страху, піднесеного чи пониженого настрою тощо).

6. Система саморегуляції (система “Я”) – самовизначення, самовдосконалення, рефлексія (самоаналіз).

Темперамент – індивідуальні особливості людини, що виявляються в її збудливості, емоційній вразливості, врівноваженості, швидкості перебігу її психічної діяльності.

Темперамент – це вроджена динаміка психічної діяльності.

ВАЖЛИВІ ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ:

- **СТІЙКІСТЬ** –
постійність
психічного складу
- **АКТИВНІСТЬ** –
загальний життєвий
тонус, спрямованість
- **ЄДНІСТЬ** – кожна
риси нерозривно
пов'язана з іншими
- **МІНЛИВІСТЬ** –
пластичність,
здатність враховувати
зміни середовища

Типи темпераменту	Позитивні риси	Негативні риси
холерик	активність енергійність пристрастність	нестриманість різкість афективність
сангвінік	рухливість жвавість емоційність	нестійкість легковажність поверховість
флегматик	Спокій стриманість неквапливість	повільність байдужість в'ялість
меланхолік	глибина і стійкість почуттів	замкнутість, сором'язливість “мімозоподібність”

10. Методи дослідження особистості

16-факторний
особистісний питальник
Р.Кеттела;

Міннесотський
багатоаспектний
особистісний
питальник(ММРІ)

Особистісний питальник
Айзенка (EPQ)

Проективні методики
діагностування
особистості

Нетестові методи
діагностики

*“Індивідом народжуються,
особистістю стають, а
індивідуальність відстоюють”*

А.Г.АСМОЛОВ